

Економіка і управління підприємствами

УДК 351:338.48(436)

Самохвал Олеся Олександрівна

*кандидат педагогічних наук, докторант кафедри
інноваційних та інформаційних технологій в освіті,
Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського*

Самохвал Олеся Александровна

*кандидат педагогических наук, докторант кафедры
инновационных и информационных технологий в образовании,
Винницкий государственный педагогический университет
имени Михаила Коцюбинского*

Samokhval Olesia

*PhD, Postdoctoral Student of the
Department of Innovation and Information Technologies in Education
Vinnytsya Mykhailo Kotsiubynsky State Pedagogical University*

**ІНСТИТУЦІЙНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ
ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ АВСТРІЇ
ИНСТИТУЦИОНАЛЬНЫЕ ОСНОВЫ ФОРМИРОВАНИЯ
МЕХАНИЗМА ГОСУДАРСТВЕННОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ
ТУРИСТИЧЕСКОЙ ОТРАСЛИ АВСТРИИ
THE INSTITUTIONAL FRAMEWORK FOR THE ORGANIZATION OF
THE STATE REGULATION MECHANISM FOR AUSTRIAN TOURISM
INDUSTRY**

Анотація. У статті розглядається організаційно-правові засади державного управління туристичної галузі Австрії. Проаналізовано особливості реалізації державної політики розвитку туристичної галузі,

яка здійснюється на федеральному та земельному рівнях. Розглянуто сутність та специфіку державної політики управління туризмом, проаналізовано ефективність її використання в окреслених напрямках, а саме: економічний, маркетинговий та фінансовий. Визначено основні напрями діяльності ключових федеральних та земельних органів влади та організацій для розвитку туризму в країні.

З'ясовано, що система регулювання туристичної галузі Австрії має складну структуру, яка базується на співпраці державних установ, соціальних партнерів та громадських об'єднань, яким надаються державні гарантії для здійснення своєї діяльності, які закріплені на законодавчому рівні, а також значна автономія земель, що дозволяє краще зорієнтуватись у потребах та проблемах туристичної галузі на регіональному рівні та прийняти відповідні міри для їх вирішення. Виокремлено основні принципи механізму державного регулювання туристичної галузі Австрії, які передбачають сприяння туристичній діяльності та створення сприятливих умов для її розвитку; надання державних гарантій щодо позик і субсидій; підтримку пріоритетних напрямів розвитку туризму в державі та за її межами; промоутерську діяльність, спрямовану на створення позитивного та привабливого іміджу країни на міжнародному туристичному ринку; захист прав туристів і підтримку туроператорів, турагентів і їх об'єднань.

Визначено можливості використання позитивного досвіду державного регулювання туристичної галузі Австрії для України та сформульовано пропозиції для розвитку національної туристичної галузі.

Ключові слова: державне регулювання, туристична галузь, організаційно-правові засади, туризм Австрії, державна політика.

Анотація. В статті розглядаються організаційно-правові основи державного управління туристичною галузю Австрії.

Проанализированы особенности реализации государственной политики развития туристической отрасли, осуществляемой на федеральном и земельном уровнях. Рассмотрены сущность и специфика государственной политики управления туризмом, проанализирована эффективность ее использования в определенных направлениях, а именно: экономическом, маркетинговом и финансовом. Определены основные направления деятельности ключевых федеральных и земельных органов власти и организаций для развития туризма в стране.

Определено, что система регулирования туристической отрасли Австрии имеет сложную структуру, основанную на сотрудничестве государственных учреждений, социальных партнеров и общественных объединений, которым предоставляются государственные гарантии для осуществления своей деятельности, закрепленных на законодательном уровне, а также значительная автономия земель, что позволяет лучше ориентироваться в потребностях и проблемах туристической отрасли на региональном уровне и принять соответствующие меры для их решения. Выделены основные принципы механизма государственного регулирования туристической отрасли Австрии, которые предусматривают содействие туристической деятельности и создание благоприятных условий для ее развития; предоставление государственных гарантий займов и субсидий; поддержку приоритетных направлений развития туризма в стране и за ее пределами; промоутерскую деятельность, направленную на создание положительного и привлекательного имиджа страны на международном туристическом рынке; защита прав туристов и поддержку туроператоров, турагентов и их объединений.

Определены возможности использования положительного опыта государственного регулирования туристической отрасли Австрии для

Украины и сформулированы предложения для развития национальной туристической отрасли.

Ключевые слова: *государственное регулирование, туристическая отрасль, организационно-правовые основы, туризм Австрии, государственная политика.*

Summary. *The article deals with the organizational and legal basis of the state administration of the Austrian tourism industry. The peculiarities of providing the state policy for tourism industry development carried out at federal and land levels, are analyzed. The backgrounds and specificity of the state policy in tourism management are considered, efficiency of its implementation in the specified directions, namely: economic, marketing and financial, is analyzed. The main directions of key federal and state authorities and organizations` activities for the development of Austrian tourism are determined.*

It has been estimated that Austrian tourism industry` regulation system has a complex structure based on the cooperation of state institutions with social partners and public associations provided with state guarantees for the implementation of their activities within the legislative framework, as well as significant autonomy of the lands, that provides with the better orientation to the needs and problems of the tourism industry at the regional level and allows to take appropriate measures for their solution. The basic principles of the state regulation mechanism of Austrian tourist industry used for promotion of tourist activity and creation of favorable conditions for its development, provision of state guarantees on loans and subsidies, support of priority directions of tourism development within the state and abroad, promoting activity aimed at creating a positive and attractive image of the country on the international tourist market, protection of tourists` rights and support of tour operators, travel agents and their associations, are defined.

The possibilities of using the positive experience of the state regulation of Austrian tourism industry for Ukraine and proposals for the development of the national tourism industry are formulated.

Key words: *state regulation, tourism industry, organizational and legal principles, tourism of Austria, state policy.*

Постановка проблеми. Успішне функціонування туристичної галузі в країнах Західної Європи залежить від цілеспрямованої політики держави, яка створює сприятливі умови для розвитку матеріально-технічної бази туризму та забезпечує галузь висококваліфікованими кадрами, здатними змінюватись і пристосовуватись до умов, які виникають під впливом глобалізаційних процесів у сучасному суспільстві та світовій економіці.

Як відомо, туризм є важливою складовою успішного розвитку австрійської економіки. За даними Торгово-економічної палати Австрії (нім. *Wirtschaftskammer Österreich*), прибутки від туристичної галузі в загальному обсязі ВВП за підсумками 2017 року становлять 15.9 % (58.8 млрд. Євро).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Туризм в Австрії розпочав своє становлення як провідна економічна галузь ще у XVIII ст. З того часу питаннями розбудови туристичної галузі країни займались не лише державні органи, але й наукова спільнота. Наукові праці А. Брусатті [5], Е. Смералія [13], Р. Хахтмана [8] та інші розкривають сутність та особливості становлення туристичної галузі Австрії, аналізуючи історичні процеси та чинники впливу на розвиток туризму як в окремих регіонах, так і в країні в цілому. Державне регулювання туристичної галузі Австрії, особливості його формування та аналіз сучасного стану розкрито у дослідженнях Й. Баумгартнера [4], С. Кайновскі [4], Х. Пітлік [4], П. Келлера [9], Х. Мюлера [10], Х. Смекаль [12], К. Зохера [12] та інші.

Формулювання цілей статті. Сучасні реалії функціонування національної туристичної галузі дають підстави стверджувати, що Україна, маючи значний потенціал туристично-рекреаційних ресурсів та перспективи розвитку туристичної індустрії, демонструє низьку її економічну ефективність. Причиною цьому є, насамперед, відсутність державної інституційної вертикалі і недосконалість нормативно-правової бази регулювання туристичної галузі.

На сьогоднішній день в Україні не створено єдиного відомчого органу, який би формував законодавчу основу для розвитку туризму та визначав би пріоритетні напрями розвитку однієї з найбільш прибуткових галузей національної економіки. Все ж останнім часом національний уряд приймає виважені рішення для вирішення означених проблем, що свідчить про усвідомлення перспективи розвитку туризму в Україні. Так, постановою Кабінету міністрів України № 168 від 16 березня 2017 р. Уряд схвалив Стратегію розвитку туризму та курортів на період до 2026 року, якою передбачено запровадження інституту саморегулювних організацій у сфері туризму та курортів (створення національної туристичної організації), удосконалення законодавства з питань регулювання суспільних відносин у сфері туризму та курортів, розроблення національних стандартів відповідно до міжнародних, тощо [2].

Отже, враховуючи інституційну та законодавчу нестановленість туристичної галузі України та намагання держави вирішити означені проблеми, вважаємо за необхідне проаналізувати інституційний та нормативно-правовий механізми функціонування туристичної галузі у розвинених туристичних країнах, зокрема Австрії, визначити особливості її структури державного управління туристичної галузі для можливої екстраполяції позитивного досвіду для України

Виклад основного матеріалу дослідження. Австрія належить до числа найбільш економічно розвинутих країн Західної Європи. Будучи

федеративною республікою, до складу якої входять 9 федеративних земель, повноваження щодо державного регулювання туристичної галузі на законодавчому рівні чітко розподілені між федеральними та місцевими (земельними) органами влади. Австрія – це гірськолижна держава, в якій Альпи разом із передгір'ям становлять 70 % усієї території держави, тому значна увага державних органів влади зосереджена на розвиток альпійського туризму в країні.

Як у більшості німецькомовних країн Західної Європи, в Австрії відсутнє окреме законодавство туристичної галузі (спеціального закону або кодексу). Туристична галузь є інтегрованою складовою частиною економіки країни. Правове регулювання справами з туризму здійснюється федеральним парламентом, урядом і його окремими відомствами, а також належать до компетенцій федеративних земель відповідно §10–15 Федеративного Закону Австрії (*нім. Bundesverfassungsgesetz*) з поправками від 01.08.2016 р. [6].

Згідно головного закону Австрії, дев'ять федеральних земель, які утворюють Федеральну Республіку Австрія, мають законодавчі та виконавчі повноваження в справах туристичної галузі. Як вже наголошувалось, туристична галузь Австрії – це типовий міждисциплінарний сектор, до якого застосовуються як федеральні, так і європейські закони, які імплементуються та можуть зазнавати деяких корективів (кожна земля має право приймати постанови, які необхідні для покращення економічного та соціального становища на окремих територіях) [3].

У 2006 році австрійським Парламентом був створений Парламентський комітет у справах туризму, який досліджує міжнародний та національний стан розвитку туристичної галузі з подальшим визначенням директив для просування туристичного продукту як в середині країни, так і на міжнародному рівні.

На національному рівні політикою в галузі туризму в Австрії займаються федеральний парламент (нім. *Österreichisches Parlament*), федеральні міністерства та їх окремі підрозділи, зокрема: Федеральне Міністерство економіки, науки та досліджень (нім. *Bundesministerium für Wissenschaft, Forschung und Wirtschaft*), Федеральне Міністерство економіки, сім'ї та молоді (нім. *Bundesministerium für Wirtschaft, Familie und Jugend*), Торгово-промислова палата Австрії (нім. *Wirtschaftskammer Österreich*), Австрійський національний туристичний офіс (нім. *Österreich Werbung*), Австрійський банк розвитку туризму (нім. *Österreichische Hotel- und Tourismusbank*), Відділ статистики та досліджень (нім. *Touristische Forschung und Statistik*), а також соціальні та приватні організації, які задіяні у процес регулювання туризму в країні.

Як вже наголошувалось раніше, управління туристичної галузі Австрії передбачає чіткий поділ повноважень між федеральними та місцевими органами влади. Так, на місцевому рівні справами туристичної галузі займаються парламенти та уряди федеральних земель (нім. *Landesregierungen*), та їх департаменти в справах туризму, які створені у кожній окремій федеральній землі, зокрема: Бургенланд – Відділ у справах туризму (нім. *Hauptreferat Tourismus*), Каринтія – Відомче управління федеральної землі (нім. *Landesamtsdirektion*), Нижня Австрія – Відділ у справах економіки, спорту та туризму (нім. *Wirtschaft, Sport und Tourismus Abteilung*), Верхня Австрія – Економічний відділ (нім. *Wirtschaft Abteilung*), Зальцбург – Відділ у справах економіки, туризму та громади (нім. *Wirtschaft, Tourismus und Gemeinden Abteilung*), Штирія – Відділ у справах економіки, спорту та туризму (нім. *Wirtschaft, Tourismus, Sport Abteilung*), Тіроль – Відділ у справах туризму (нім. *Tourismus Abteilung*), Форарльберг – Економічний відділ (нім. *Wirtschaft Abteilung*), Відень – Віденське туристичне об'єднання (нім. *Wiener Tourismusverband*). Місцеві організації,

які зацікавлені чи задіяні в діяльності туристичної галузі також приймають активну участь у процесі управління (див. рис. 1)

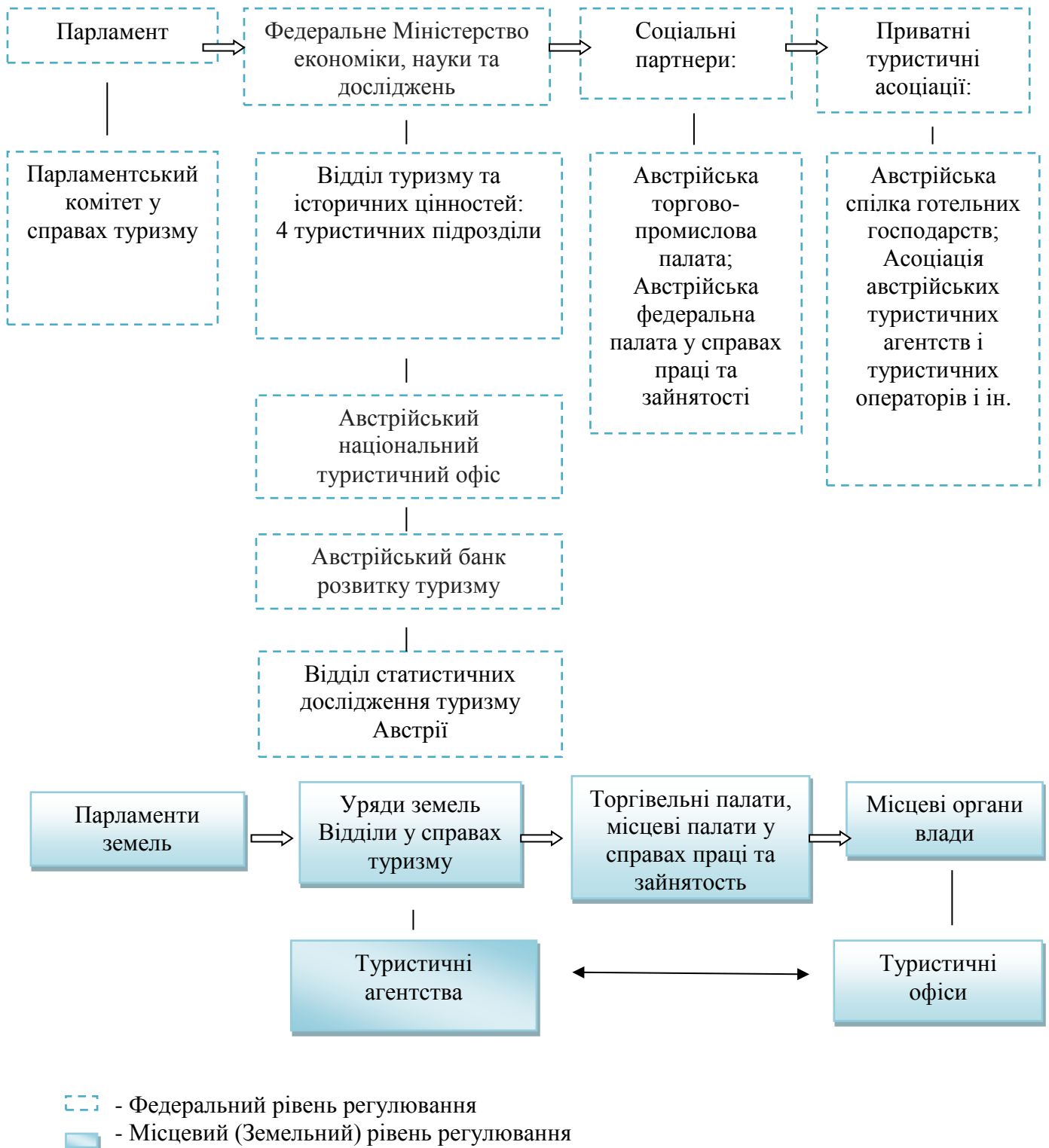

Рис. 1. Система державного регулювання туристичної галузі Австрії

Джерело: систематизовано автором

Основна мета Федерального міністерства економіки, науки та досліджень полягає в підтримці структурних змін за рахунок форсування досліджень, технологій та інновацій. Завдання Міністерства виконуються окремими центрами та підрозділами, які зосереджені на таких напрямках роботи: наука і вища освіта; дослідження; економічна політика, інновації та технології; політика зовнішньої торгівлі та європейської інтеграції, політика ведення бізнесу; туризм і історичні об'єкти; енергетика та гірничодобувна промисловість [1].

Варто наголосити, що відділ туризму та історичних цінностей (*нім. Sektion für Tourismus und Historische Objekte*), який сформовано при міністерстві економіки, науки та досліджень відіграє роль: національного інформаційного центру туризму та рекреації; координаційного центру для осіб та організацій національного та міжнародного рівня, залучених у туристичну діяльність; представництва федеральних інтересів в Австрійському національному туристичному офісі, який розробляє та імплементує національну маркетингову стратегію туризму.

Окрім цього, відділ туризму та історичних цінностей реалізовує діяльність в туристичній галузі за чотирма основними напрямками:

1. Політика в туристичній галузі: загальні питання політики туризму і стратегії розвитку туризму в країні; стратегічні дослідження; загальні статистичні питання туризму; координаційна діяльність в туристичній галузі, якщо це не перешкоджає діям інших відділів; аналіз стану діяльності Австрійського національного туристичного офісу.

2. Аналіз стану міжнародного туризму: аналіз стратегічних напрямів політики міжнародного туризму; аналіз діяльності міжнародних організацій та установ у туристичній сфері, австрійського представництва при Європейському Союзі в справах туризму; посилення співпраці в туристичній сфері діяльності.

3. Координаційна та промоутерська діяльність: координація контактів між діловими партнерами в сфері туризму; інформування та управління знаннями щодо тенденції в туристичній галузі, інновації та надійність (наприклад, зміна клімату, енергетика, навколишнє середовище, мобільність, навчання, доступність); загальна для усіх земель PR- стратегія та імпульсні проекти; єдина державна цінова політика; кризове управління туристичною галуззю; незалежна комісія з арбітражу при Федеральному міністерству економіки, науки і досліджень.

4. Підтримка та співпраця: фінансування туризму в цілому; сприяння кредитуванню сільського господарства та сфери туризму; просування національного продукту на території ЄС; сприяння державної підтримки та інвестування країн Євросоюзу в розвиток національного туристичного продукту [11].

Таким чином охоплено основні сфери, які регулюють діяльність туристичної галузі, а саме: економічна, маркетингова та фінансова.

Відповідно до законодавчих і виконавчих ініціатив розвитку туризму Австрії та враховуючи горизонтальний характер державного управління туристичної галузі, співробітництво в даній сфері має важливе значення. На федеральному рівні, міністерство економіки, науки та досліджень співпрацює з іншими міністерствами по кожному конкретному випадку. Дев'ять федеральних земель, в законодавчій базі яких знаходиться відповідальність за туристичну галузь Австрії приймають активну участь в так званій "Стратегічній групі" задля подальшої розробки та виконання національної стратегії розвитку туризму.

Так, у лютому 2010 році Міністр Федерального уряду Австрії, який відповідає за стан та розвиток туристичної галузі, анонсував стратегію "Нові можливості туризму", яка характеризується тісною та стратегічною координацією питань розвитку та підтримки туристичної галузі органами

влади на національному та регіональному рівнях, тобто посилює співпрацю федеральних відомств з місцевими органами влади [11].

Як національна організація, Австрійський національний туристичний офіс (далі АНТО) у співпраці з австрійськими партнерами у туристичній галузі відповідає за збереження та зміцнення конкурентоспроможності Австрії як туристичної країни. Таким чином, АНТО здійснює серйозний внесок у збільшення частки Австрії на міжнародному туристичному ринку.

З 1955 р. основною метою організації (заснована під назвою "Австрійська рекламна організація з туризму", у 1989 р. перейменована на "Австрійський національний туристичний офіс") є створення іміджу Австрії як країни з безмежними туристичними можливостями [16].

Першочерговими завданнями АНТО є:

- просування бренду "Відпустка в Австрії": бренд виділяє Австрію серед інших туристичних країн і додає емоційного забарвлення перебуванню в Австрії;
- врахування найперспективніших для австрійського туризму міжнародних ринків за допомогою інноваційних, сучасних маркетингових засобів;
- партнерство з австрійськими туристичними підприємствами.

Як правило, усі заходи організації фінансуються за рахунок бюджетних коштів АНТО. При цьому наявні пропозиції та сервісні послуги в однаковій мірі надаються всім учасникам туристичної сфери. Під час проведення маркетингових заходів, в яких партнери з туризму можуть брати участь, презентуючи власні, конкретні товари та послуги, АНТО бере на себе базове фінансування, яке, за необхідності, дофінансовується внесками партнерів-учасників.

Необхідно зазначити, що кожного року АНТО проводить у всьому світі більше 1.500 маркетингових заходів. Діапазон діяльності коливається від класичної реклами Австрії як туристичної країни з використанням

засобів масової інформації, випуском тематичних проспектів, організацією виставок і торговельних платформ, до співпраці з місцевими туроператорами і турагентствами, організації тренінгів для представників туристичного та виставкового бізнесу.

Також АНТО здійснює інформаційну підтримку туристів із допомогою інформаційного сервісного центру АНТО та Інтернет-порталу *www.austria.info*. На цій найбільшій австрійській туристичній Інтернет-платформі представлено інформацію та туристичні пропозиції всієї Австрії, які зорієнтовані на потенційних гостей країни (на 20 мовах) [16].

Важливу фінансову підтримку туристичної галузі Австрії здійснює Австрійський банк розвитку туризму, який був заснований у 1947 році.

Австрійський банк розвитку туризму гарантує фінансування державних та приватних проектів спрямованих на розвиток туристичної галузі держави, створює основу фінансової співпраці між федеративним урядом та місцевими органами влади. Метою фінансової установи є фінансування необхідних проектів з урахуванням структури та особливостей розвитку туристичної галузі в межах окремої землі, тим самим створюючи індивідуальні пакети підтримки конкретних ініціатив і пропозиції того чи іншого регіону Австрії. Тісна співпраця між компетентними державними органами та Австрійським банком розвитку туризму сприяє економному засвоєнню державних коштів, які виділяються на розвиток туристичної галузі у регіонах, а також спрощує доступ приватних компаній туристичної сфери діяльності до джерел фінансування власних проектів [7].

Кожного року (до 2016 р.) віце-канцлер, міністр туристичної галузі Райнхольд Міттерленер за участі Австрійського банку розвитку туризму проводили конференцію з залученням зацікавлених осіб та компаній, на якій були представлені та розглядалися ініціативи і проекти розвитку туризму в Австрії. Проекти, які були визнані інноваційними та економічно

вигідними для держави, отримували статус "пілотних" та всебічну державну та фінансову підтримку в їх реалізації [7].

Необхідно наголосити, що Австрійський уряд і зацікавлені державні та недержавні організації постійно працюють над вдосконаленням інноваційного та інформаційного забезпечення туристичної галузі держави. Так, 20 вересня 2016 року, за ініціативи Федерального уряду, Австрійського банку розвитку туризму, Австрійської торгово-промислової палати, федерального економічного відділу у справах туризму та дозвілля, Австрійського спілки готельних господарств та інших громадських організацій було презентовано *Crowdfunding-Portal* [14]. Це туристичний портал, на якому можна ознайомитися з останніми міжнародними та національними новинами, тематичними блогами сфери туризму. Значимою подією є те, що платформа дає можливість зацікавленим сторонам в галузі туризму (підприємцям, підприємцям-початківцям, партнерам по фінансуванню, промоутерам, та інше) у будь-який час подавати до розгляду власні проекти та ініціативи, які в найкоротший термін будуть розглянуті та отримують відповідну резолюцію [14].

Таким чином, з відкриттям туристичного порталу Австрії, проведення щорічних конференцій з ініціативними групами осіб втратило свою необхідність.

Висновки з даного дослідження та перспективи подальших досліджень. Отже, система регулювання туристичної галузі та професійної підготовки майбутніх фахівців туристичної галузі Австрії має складну структуру, яка базується на співпраці державних установ, соціальних партнерів та громадських об'єднань, яким надаються державні гарантії для здійснення своєї діяльності, які закріплені на законодавчому рівні, а також значна автономія земель, що дозволяє краще зорієнтуватись у потребах та проблемах туристичної галузі на регіональному рівні та прийняти відповідні міри для їх вирішення.

Аналіз сучасного стану та особливостей державного регулювання туристичної галузі Австрії уможливив виокремити основні принципи його механізму, а саме:

- сприяння туристичної діяльності та створення сприятливих умов для її розвитку;
- державні гарантії щодо позик і субсидій, які надаються комерційними банками на розвиток туристичних проектів;
- визначення та підтримка пріоритетних напрямків розвитку туризму в державі та за її межами;
- промоутерська діяльність, спрямована на створення позитивного та привабливого іміджу країни на міжнародному туристичному ринку;
- захист прав туристів і підтримка туроператорів, турагентів і їх об'єднань.

Успішність Австрії як провідного туристичного центру Західної Європи, який щороку демонструє збільшення туристичних потоків у країну (2010 р. – 22.004 (000), 2016 р. – 28.121 (000) (+ 5.2.%) [15]) та ретельний аналіз системи державного регулювання туризму дає змогу окреслити основні напрями реформування туристичної галузі в Україні, що знаходиться на шляху розбудови країни як привабливої для туризму, зокрема:

1. Побудова вертикалі державного регулювання туристичної галузі з чітко окресленими нормативно-правовими рамками їх функціонування.
2. Створення національного відомства у справах туризму як координаційного центру з питань реалізації державної політики в галузі туризму, співпраці з соціальними партнерами та місцевими органами влади для успішного розвитку національного туризму, реалізації маркетингових проектів просування України на світовий туристичний ринок.

3. Створення державного інформативного центру для популяризації національного туристичного продукту, а також представлення України як туристично привабливої країни у світі.
4. Популяризація України як країни з значним туристично-рекреаційним потенціалом на світових маркетингових заходах з туризму, що дасть змогу збільшити не лише туристичні потоки, але й залучити інвестиційні надходження в державу.

Результати дослідження системи державного регулювання туристичної галузі Австрії свідчать, що розвиток туристичної галузі потребує зважених управлінських рішень органів виконавчої влади не лише на загальнодержавному, а й на регіональному рівнях. Водночас, реалізація туристичної політики в країні потребує співпраці державних інституцій з недержавними (зацікавленими) організаціями для прийняття збалансованих та узгоджених кроків задля вдосконалення механізмів реформування туристичної галузі з урахуванням як загальнодержавних, так і місцевих потреб туристичної сфери діяльності.

Перспективи подальших наукових досліджень вбачаємо у аналізі державних програм розвитку туризму в німецькомовних країнах Західної Європи, зокрема Австрії; визначення пріоритетних напрямів розвитку туризму в провідних європейських країнах, а також механізмів реалізації державної політики в процесі модернізації туристичної галузі.

Література

1. Научный портал «4Science» [Електронний ресурс]. – Австрийское федеральное министерство науки, исследований и промышленности. – Режим доступа : <https://4science.ru/finsources/Avstriiskoe-federalnoe-ministerstvo-nauki-issledovani-i-promishlennosti>) – Мова рос.
2. Про схвалення Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 року [Електронний ресурс]. – Постанова Кабінету Міністрів

України від 16 березня 2017 р. № 168 / Єдииний веб-портал органів виконавчої влади України. – Режим доступу : <https://www.kmu.gov.ua/ua/pras/249826501> – Мова укр.

3. Annual tourism report: Österreich [Електронний ресурс]. – European Commission. – 2015. — Режим доступу: <https://ec.europa.eu/growth/tools-databases/vto/content/annual-report-tourism-2014-austria> – Мова англ.
4. Baumgartner J., Kaniovski S., Pitlik H. Allmähliche Erholung nach schwerer Rezession – Mittelfristige Prognose der österreichischen Wirtschaft bis 2014 [Електронний ресурс]. – WIFO-Monatsberichte, 2010, 83(1), S. 47-59. – Режим доступу : http://www.wifo.ac.at/wwa/jsp/index.jsp?fid=23923&id=38125&typeid=8&display_mode=2. – Мова нім.
5. Brusatti A. 100 Jahre österreichischer Fremdenverkehr. Historische Entwicklung 1884–1984. Wien, 1984. – 191 S.
6. Bundesministerium für Digitalisierung und Wirtschaftsstandort [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.bmwf.wg.at/> – Мова нім.
7. Bundesrecht konsolidiert: Bundes-Verfassungsgesetz Art. 10, tagesaktuelle Fassung. [Електронний ресурс]. – Bundesministerin für Digitalisierung und Wirtschaftsstandort. – Режим доступу: <https://www.ris.bka.gv.at/NormDokument.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=10000138&Artikel=10&Paragraf=&Anlage=&Uebergangsrrech> – Мова нім.
8. Hachtmann R. Tourismus-Geschichte / Grundkurs Neue Geschichte, UTB 2866, Göttingen, 2007. – 190 S.
9. Keller P. Towards an Innovation-Oriented Tourism Policy: A New Agenda? / Erich Schmidt-Verlag, Berlin, 2006. – S. 55-70.

10. Müller H. Qualitätsorientiertes Tourismus-Management / Verlag Paul Haupt, Bern–Stuttgart–Wien, 2000. – 231 S.
11. Potentiale erkennen [Електронний ресурс]. – Tourismusbank. Österreichische Hotel- und Tourismusbank, Wien. 2016, 20 S.. – Режим доступа:http://www.oeht.at/fileadmin/user_upload/Dokumente/Downloads/OEHT-Taetigkeitsbericht_2016.pdf?rnd=0.93011251517024 – Мова нім.
12. Smekal Ch., Socher K. Tourismuspolitik zur Unterstützung einer nachhaltigen Tourismusedwicklung: Probleme und Aussichten / Sustainability: Reconsidered and Redesigned, Band 1, Ito, Innsbruck, 1996. – S. 310-315.
13. Smeral E. The Impact of the Financial and Economic Crisis on European Tourism [Електронний ресурс]. – Journal of Travel Research, August 2009, 48(1), S. 3-13. – Режим доступа: <http://jtr.sagepub.com/cgi/content/abstract/48/1/3>. – Мова англ.
14. Umweltbundesamt: Zehnter Umweltkontrollbericht [Електронний ресурс]. – Umweltsituation in Österreich. Reports, Bd. REP-0410. Umweltbundesamt. Wien, 2013. - 288 S. – Режим доступа: http://www.bmwf.w.gv.at/Tourismus/TourismusInOesterreich/Document/Organisationshandbuch%20Mai%202016_Barrierefrei.pdf – Мова нім.
15. UNWTO Tourism Highlights 2017 Edition [Електронний ресурс]. – World Tourism Organisation. — Режим доступа: <https://www.e-unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284419029> – Мова англ.
16. We4Tourism [Електронний ресурс]. – Die Tourismusplattform für Österreich. – Режим доступа: <https://www.we4tourism.at/> – Мова нім.
17. Österreich Werbung [Електронний ресурс]. – Austrian National Tourist Office. — Режим доступа: <https://www.austriatourism.com/oesterreichwerbung/> – Мова нім.

References

1. Nauchnyiy portal «4Science» [Elektronnyiy resurs]. – Avstriyskoe federalnoe ministerstvo nauki, issledovaniy i promyshlennosti. – Rejim dostupa: <https://4science.ru/finsources/Avstriiskoe-federalnoe-ministerstvo-nauki-issledovaniy-i-promishlennosti>) – Mova ros.
2. Pro skhvalennja Strateghiji rozvytku turyzmu ta kurortiv na period do 2026 roku [Elektronnyj resurs]. – Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 16 bereznja 2017 r. # 168 // Jedyynyj veb-portal orghaniv vykonavchoji vlady Ukrainy. – Rezhym dostupu: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/249826501> – Mova ukr.
3. Annual tourism report: Österreich [Elektronnyj resurs]. – European Commission. – 2015. – Rezhym dostupu: <https://ec.europa.eu/growth/tools-databases/vto/content/annual-report-tourism-2014-austria> – Mova angl.
4. Baumgartner J., Kaniovski S., Pitlik H. Allmähliche Erholung nach schwerer Rezession – Mittelfristige Prognose der österreichischen Wirtschaft bis 2014 [Elektronnyj resurs]. – WIFO-Monatsberichte, 2010, 83(1), S. 47-59. — Rezhym dostupu: http://www.wifo.ac.at/wwa/jsp/index.jsp?fid=23923&id=38125&typeid=8&display_mode=2. – Mova nim.
5. Brusatti A. 100 Jahre österreichischer Fremdenverkehr. Historische Entwicklung 1884–1984. Wien, 1984. – 191 S.
6. Bundesministerium für Digitalisierung und Wirtschaftsstandort [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu : <http://www.bmwf.wg.at/> – Mova nim.
7. Bundesrecht konsolidiert: Bundes-Verfassungsgesetz Art. 10, tagesaktuelle Fassung [Elektronnyj resurs]. – Bundesministerin für Digitalisierung und Wirtschaftsstandort. — Rezhym dostupu:

[https://www.ris.bka.gv.at/NormDokument.wxe?Abfrage=Bundesnormen
&Gesetzesnummer=10000138&Artikel=10&Paragraf=&Anlage=&Ueber
gangsrech](https://www.ris.bka.gv.at/NormDokument.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=10000138&Artikel=10&Paragraf=&Anlage=&Uebergangstrech) – Mova nim.

8. Hachtmann R. *Tourismus-Geschichte / Grundkurs Neue Geschichte*, UTB 2866, Göttingen, 2007. – 190 S.
9. Keller P. *Towards an Innovation-Oriented Tourism Policy: A New Agenda?* / Erich Schmidt-Verlag, Berlin, 2006, S. 55-70.
10. Müller H. *Qualitätsorientiertes Tourismus-Management / Verlag Paul Haupt, Bern–Stuttgart–Wien*, 2000. – 231 S.
11. *Potentiale erkennen [Elektronnyj resurs]*. – *Tourismusbank. Österreichische Hotel- und Tourismusbank, Wien*. – 2016. – 20 S. – *Rezhym dostupu:*
[http://www.oeht.at/fileadmin/user_upload/Dokumente/Downloads/OEHT
-Taetigkeitsbericht_2016.pdf?rnd=0.93011251517024](http://www.oeht.at/fileadmin/user_upload/Dokumente/Downloads/OEHT-Taetigkeitsbericht_2016.pdf?rnd=0.93011251517024) – Mova nim.
12. Smekal Ch., Socher K. *Tourismuspolitik zur Unterstützung einer nachhaltigen Tourismusentwicklung: Probleme und Aussichten / Sustainability: Reconsidered and Redesigned, Band 1*, Ito, Innsbruck, 1996. – S. 310-315.
13. Smeral E. *The Impact of the Financial and Economic Crisis on European Tourism [Elektronnyj resurs]*. – *Journal of Travel Research*, August 2009, 48(1), S. 3-13. – *Rezhym dostupu:*
<http://jtr.sagepub.com/cgi/content/abstract/48/1/3>. – Mova angl.
14. *Umweltbundesamt : Zehnter Umweltkontrollbericht [Elektronnyj resurs]*. – *Umweltsituation in Österreich. Reports, Bd. REP-0410. Umweltbundesamt. Wien*, 2013. - 288 S. – *Rezhym dostupu:*
[http://www.bmwf.gv.at/Tourismus/TourismusInOesterreich/Documents/
Organisationshandbuch%20Mai%202016_Barrierefrei.pdf](http://www.bmwf.gv.at/Tourismus/TourismusInOesterreich/Documents/Organisationshandbuch%20Mai%202016_Barrierefrei.pdf) – Mova nim.

15. UNWTO Tourism Highlights 2017 Edition [Elektronnyj resurs]. – World Tourism Organisation. — Rezhym dostupu: <https://www.e-unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284419029> – Mova angl.
16. We4Tourism [Elektronnyj resurs]. – Die Tourismusplattform für Österreich. – Rezhim dostupu : <https://www.we4tourism.at/> – Mova nim.
17. Österreich Werbung [Elektronnyj resurs]: Austrian National Tourist Office. — Rezhym dostupu : <https://www.austriatourism.com/oesterreich-werbung/> – Mova nim.